

Nytte og sikre dens Udbredelse. Man maa med Skam tænke paa, at der ikke eksisterer et saa udførligt Værk om Islands Historie paa de nordiske Sprog. Der findes saa mange Behandlinger af Sagatiden, men de fleste af dem har samme Præg, de er skrevne af Samlere, Oldgranskere, der har lagt større Vægt paa Nøjagtighed i Detaljer end historisk Overblik. Og hvad de senere Tider angaar, mangler der endnu paa sine Steder paalidelige Enkeltundersøgelser og det store kritiske Oprydningsarbejde, der maa gøres, inden de egentlige Historikere kan tage fat. Her er det naturligvis de islandske Lærdes Pligt at gaa i Spidsen, og med det Arbejde for Øjne, der i en tidligere Generation er blevet gjort af Jón Sigurðsson og i vor egen Tid af Jón J. Aðils og Páll E. Ólason, maa man nære berettiget Haab om, at islandsk historisk Forskning vil faa en stolt Fremtid.

Sigfús Blöndal.

Alexander Bugge, Den norske Trælastshandels Historie. I. Fra de ældste Tider til Freden i Speier 1544. Skien 1925.

Endnu er c. $\frac{1}{5}$ af Norge skovklædt, og efter anstillede Beregninger antager man, at »i gamle Dage« dækkede Skovene c. $\frac{1}{3}$ af Landet. Ud fra disse Tal forstaar man ret Skovens Betydning for norsk Næringsliv, og da Forf. ikke snævert har begrænset sig til sin egentlige Opgave, giver Bogen i Virkeligheden en Udsigt over Norges Handel og Skibsfart i Middelalderen.

Allerede i Vikingetiden synes norsk Tømmer at være bleven indført til Lande, der enten var fuldstændig skovløse som Nordvesttyskland og Holland eller som England og Danmark manglede det for Skibsbygning saa nødvendige Materiale, Fyr. Noget hen i Middelalderen viser Bestemmelser i Landslovene, at man begynder at tillægge Skoven økonomisk Værdi, og hvor betydelig Tømmerhandelen efterhaanden er blevet, fremgaar af de engelske Toldruller fra Beg. af 14. Aarh., Forf. har fremdraget. De vigtigste Eksportører har ubetinget været Kronen og Kirken lige fra Klostrene til Ærkebispens i Nidaros, der alle havde egne Skibe, som sejlede paa østengelske Havne, først og fremmest Lynn, hvor der i 1304 indgaar ikke mindre end c. 40 norske Skibe. I Løbet af 14. Aarh. mistes dog det engelske Marked, idet Englænderne gaar over til at dække deres Forbrug fra Østersølandene, og samtidig bukker Nordmændene under for den overhaandta-

gende tyske Konkurrence, saaledes at den norske Skibsfart fra c. 1400 maa betragtes som næsten standset. Selve Tømmerudførslen synes derimod at være i Stigen, men det er dog først noget ind i det 16. Aarh., at Trælasthandelen faar gennemgribende økonomisk Betydning i nøje Forbindelse med, at Tømmer-tilvirkningen industrialiseres, ved at Øksen afløses af Vand-saven, der kommer i Brug i 1520—30, hvorved »Delerne« fortrænger de hugne »Bord«. Hollænderne, der alt før Grevefejden var begyndt at gøre Hanseaterne Rangen stridig, bliver nu de egentlige Hovedeksportører, saaledes som det kan følges gennem Toldregnskaberne, der fra nu af er en vigtig Kilde. »Paa Østlandet er det næppe den havn eller elvemunding, der ikke stundom ligger hollandske fartøjer og laster«. Foruden dem er der Østfriser og de allestedsnærværende Skotter, men som Nr. 2 i Rækken kommer dog Danskerne. Det falder ogsaa godt i Traad hermed, at det først er fra Tiden efter Reformationen, at Fyr hos os rigtig begynder at komme i Brug som Bygningsmateriale, og i de i 16. Aarhs. Aktstykker ikke sjældent forekommende »Vestervigsdeler« har vi et Vidnesbyrd om den gamle Skudehandel mellem Norge og Vendsyssel. Samtidig vaagner den norske Skibsfart til nyt Liv, ja ved Aarhundredets Midte mener Forf. endog, at der »var næsten likesaa mange norske fartøier som seilet paa utlandet som i Norges velmagtstid i middelalderen«.

Omend det politiske Afhængighedsforhold til Danmark ofte har virket til Skade for Trælasthandelen ved Udførselsforbud og Kongens Forkøbsret, indledes dog nu den Periode, hvor Trælasten skulde blive den egentlige Kilde til Norges økonomiske Opkomst.

Man maa med megen Interesse imødesee denne Fortsættelse af det dygtig skrevne Værk, der ogsaa har Betydning for dansk Handelshistorie, og haabe, at Forf. ikke blot fuldtud vil udnytte det langt rigere og paalideligere Materiale, der fra nu af staar til hans Raadighed, men ogsaa underkaste saavel Manuskript som Tryk en noget grundigere Revision end i 1. Bind. Exempli gratia hedder det her (S. 288), at »i 1540 skulde det bygges paa Kronen, det nuværende Helsingborg«; i Kilden (Diplomat. Norvegicum) staar — man fristes til at sige naturligvis — Krogen, og Sætningen skulde altsaa lyde »i 1540 skulde der bygges paa Krogen, det nuværende Kronborg«!

M. Mackeprang.